

Zpráva o cestě do Kosova, 14. až 29. října 2000

název projektu: Pre-election Education Campaign for Youth in Kosovo: Fushata 2000
prováděl: Youth NGO Fushata 2000, Centre for Democratic Culture and Human Rights, Goleshit 6/1, 380 00 Prishtine
za podpory: Nadace Open Society Fund Praha, East East Program, Seifertova 47, 130 00 Praha 3

*k rukám paní Vlasty Hirtové, vlasta.hirtova@osf.cz
a dále všem, kterých se to může týkat či o to mají zájem*

cíle projektu

Mladí lidé tvoří většinu voličů v Kosovu, ale nikdo z nich ještě demokratické volby nezažil. Projekt si kladl za cíl zvýšit povědomí mladých lidí v Kosovu o nadcházejících volbách, informovat je o tom, co to pro ně a jejich zemi znamená, a působit na ně tak, aby pochopili svoje právo, zodpovědně se rozhodli a voleb se účastnili. Tento projekt byl nezávislý na oficiálních institucích zajišťujících průběh voleb. Tyto organizace pořádaly kampaně s cílem informovat obyvatele o technických problémech voleb, registraci, místu konání etc, projekt Fushata 2000 se měl zaměřovat právě na hlubší pochopení voleb a zlepšení atmosféry, ve které se volby odehrají.

plán projektu

Práce byly rozvrženy na několik týdnů, po celou dobu mělo být v Kosovu několik dobrovolníků z východoevropských zemí, kteří se měli střídát po čtrnácti dnech. Měl se provést průzkum mezi kosovskou mládeží a získat tak informace o tom, co od své komunální reprezentace očekává a jaké problémy ji trápí. Celý pracovní tým měl sebrat informace o politických stranách a cíleným způsobem je předávat mladým lidem. Předpokládalo se, že lidé z východoevropských zemí budou kampani prospěšni právě proto, že i oni byli před nedávnou dobou v situaci, kdy mohli jít poprvé svobodně volit. Měly se distribuovat letáky a plakáty vyzývající lidi k účasti na volbách, brožury s informacemi, zadat inzeráty do novin etc. V plánu byly i další aktivity jako rockový koncert a párty.

vstupní podmínky

Práce v Kosovu s sebou přináší obtíže, na které doma běžně nenarazíme. Jeden typ problémů pramení z horšího materiálního zabezpečení pracovníků, často nejde elektřina, neteče voda, silnice jsou ve špatném stavu. Druhým typem problémů je, že se člověk musí přizpůsobit dané politické a bezpečnostní situaci, musí respektovat časté policejní a vojenské kontroly, zákazy vycházení, omezení pohybu, dodržovat pravidla bezpečnosti apod. Třetím a nejzávažnějším problémem je odlišná mentalita a přístup k práci místních lidí. Tak jako je nutné počítat s tím, že se dnes možná neumyjete, protože nepoteče voda, musíte počítat s tím, že přesnost určení času schůzky se omezuje na "odpoledne" či "zítra". Je jistě možné a asi i potřebné se snažit toto změnit a vnutit lidem svoji představu o pracovním nasazení a dodržování domluveného, ovšem v našem případě byl problém v tom, že my jsme pracovali pro místní a nikoli oni pro nás, takže bylo dost těžko je dirigovat podle svých představ. Se všemi těmito skutečnostmi jsme již měli zkušenosti z dřívějšíka, takže nás nepřekvapily a tím pádem ani moc neobtěžovaly.

průběh pobytu

Po materiální stránce bylo vše zajištěné perfektně. Od odvozu z letiště do města, přes ubytování v domě KFOS (Kosova Foundation for Open Society) až po stravování v restauraci nedaleko domu. K dispozici bylo též auto s řidičem, který se dostavoval včas a bezchybně plnil naše pokyny. Měli jsme přístup k internetu, telefonu a faxu.

průběh projektu

První týden našeho pobytu v Prištině se omezil na to, že jsme se seznamovali s tím, co už bylo pro kampaň uděláno. To nezabralo mnoho času, jelikož se jednalo o televizní šot, webovou stránku, návrhy inzerátů do novin a několik nápadů na design plakátů, letáků a nálepek. I když jsme několikrát žádali pracovníky Fushata 2000 o zadání práce, tak jsme dostali pouze instrukce typu: kdyby vás napadnul nějaký slogan na plakáty, tak nám to řekněte. Nejednalo se o seriózní spolupráci ani zadávání úkolů. Na schůzky s námi chodili o několik hodin později, případně vůbec. Po týdnu pobytu jsme se na schůzce dohodli vcelku věcně na programu na týden druhý. Naše funkce se omezila na distribuci plakátů do několika měst po celém Kosovu – tyto jsme rozvezli do pracoven OSCE, UNHCR či OSCE Resource Center, v jednom případě dokonce přímo do

Youth Center (Mitrovica). Jednu noc jsme strávili vylepováním plakátů po Prištině, další večer jsme rozvěšovali letáčky na kliky dveří domů. Bylo naplánováno, že těsně před sobotními volbami proběhne párty, na které se budou rozdávat mladým lidem letáčky a kondomy se sloganem Mendo – Voto (Think - Vote). Distribuce plakátů zabrala tři dny, párty se konala ve velmi omezené podobě, televizní šot byl vysílán a v novinách skutečně vyšly inzeráty.

zhodnocení projektu

Faktem je, že nějaká práce se reálně odvedla, viz výše. Na druhou stranu je potřeba říci, že projekt byl původně plánován daleko velkolepěji, než se uskutečnil. Jaksi sešlo z účasti dobrovolníků z dalších zemí, kromě nás z ČR byla v Prištině ještě několik dní i pracovnice ze Slovenska a snad prý někdy před námi někdo z Polska. Rámec East East Programu tak vůbec nebyl patrný. Všechny práce, které jsme prováděli, mohly být stejně dobře provedeny i místními pracovníky nebo i kýmkoli jiným, náš tvůrčí vklad do kampaně byl nulový. Chybu lze vidět ve špatné informovanosti účastníků před vlastní cestou a chaotické organizaci přímo na místě, stálému improvizování a nepříliš přesvědčivému nasazení vedoucích projektu v Prištině.

zhodnocení osobní

Stihli jsme poznat mnoho věcí, dva týdny pobytu v Prištině jsou již samy o sobě dostatečným důvodem, proč být s cestou spokojený. Mírná frustrace z nepříliš povedené práce na vlastním projektu byla vyrovnána právě tím, že jsme se mnoho dozvěděli a mnoho viděli, cesta přispěla k naší lepší orientaci v problémech Kosova a Balkánu vůbec, což jistě zhodnotíme při některé své další cestě do této oblasti. Děkujeme Open Society Fund Praha za to, že nám dal příležitost účastnit se této cesty.

Eva Burgetová
eva.burget@seznam.cz

Petr Kolínský
petr.kolinsky@volny.cz

..... **zde končí oficiální zpráva předaná na OSF a začíná osobní dodatek**

cíle osobní

Projekt byl řízen lidmi v Prištině a naší snahou bylo zapojit se do pracovního týmu a procesu a dělat vše pro hladký průběh a úspěšný výsledek kampaně. Kromě tohoto prvotního cíle jsme se též chtěli více seznámit se situací v Kosovu a s jeho mezinárodní civilní i vojenskou správou. Pro studentský časopis Babylon, vycházející na UK, jsme hodlali napsat několik článků. Díky svému studijnímu zaměření, předchozím cestám na Balkán i přímo do Kosova, spolupráci s českými NGOs v několika zemích a kontaktům na české pracovníky přímo v Kosovu jsme chtěli získat aktuální informace o působení českých NGOs v Kosovu, podívat se do oblastí, kde působí, natočit rozhovory s některými lidmi a přinést informace o předvolební kampani a o průběhu samotných voleb.

plán osobní

Na nás, jakožto dobrovolníků ze zahraničí, neležela odpovědnost za průběh akce, hodlali jsme se nechat řídit pracovníky NGO Fushata 2000. Výše uvedené další aktivity jsme chtěli uskutečňovat ve zbývajícím volném čase.

průběh osobního programu

Po třech dnech bez práce jsme se vydali navštívit pracovníky české NGO ADRA nedaleko Podujeva, se kterými jsme i nadále udržovali kontakt. Vzhledem k tomu, že i poté bylo volného času více než dost, věnovali jsme se svému osobnímu programu s plným nasazením. Téměř denně jsme navštěvovali Humanitarian Community Information Center (HCIC), kde bylo možné získat mapy, informace UNMIK, contact lists a další. Navštívili jsme pracovní mezinárodní ADRA, švýcarskou pobočku Charity (Caritas Network), byli jsme v kontaktu s českou charitou působící v Gjilan, několikrát jsme se sešli s pracovníky o.p.s. Člověk v tísni a strávili jsme s nimi jeden pracovní den, dvakrát jsme navštívili českou vojenskou posádku 2. průzkumné roty nad vesničkou Šajkovac v britském sektoru, francouzskou posádku v srbské části Mitrovice, prohlédli jsme si Gjilan, Ferizaj, Peju, Gjakovu, Mitrovici, Podujevo a další města, sešli se s několika přáteli, zapsali poznámky pro články do časopisu, nafotili několik filmů fotografií, sešli se se štábem České televize, shlédli jsme několik předvolebních meetingů, ozbrojeni ID International Observer Rady Evropy jsme 28. října navštívili několik volebních místností, několikrát jsme byli v kině.

Petr Kolínský